

Sygnatura akt II Ns 610/17

POSTANOWIENIE

Dnia 22 marca 2018 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi Widzewa w Łodzi II Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodnicząca: SSR A. M.

Protokolant: staż. W. Ł.

po rozpoznaniu w dniu 12 marca 2018 roku, w Ł.

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku J. S. (1)

z udziałem A. S., M. B., A. W.

o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po J. S. (2)

postanawia:

odmówić wnioskodawcy J. S. (1) zatwierdzenia uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po J. S. (2) zmarłej w dniu 3 września 2014 roku w Ł..

Sygnatura akt II Ns 610/17

UZASADNIENIE

We wniosku złożonym w dniu 19 kwietnia 2017 roku, J. S. (1) wniósł o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po zmarłej w dniu 3 września 2014 roku J. S. (2) i przyjęcie oświadczenia o odrzuceniu spadku po J. S. (2).

W uzasadnieniu wskazano, iż wnioskodawca nie utrzymywał żadnych kontaktów z rodziną ojca, nie znał J. S. (2) ani żadnych innych członków rodziny. Nadto wskazał, iż był przekonany, że jest „niemym” uczestnikiem toczącego się przed tutejszym Sądem postępowania o stwierdzenie nabycia spadku po zmarłej D. S. oraz J. S. (3) (wniosek k. 3-7).

Postanowieniem z dnia 22 września 2017 roku Sąd wezwał do udziału w sprawie w charakterze uczestnika postępowania A. W. (postanowienie k. 21).

Uczestnicy postępowania A. S., M. B. przyłączyli się do stanowiska wnioskodawcy i wnieśli o uwzględnienie wniosku złożonego przez J. S. (1) (elektroniczny protokół rozprawy z dnia 12 marca 2018 roku).

Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi ustalił następujący stan faktyczny:

J. S. (2) z domu S. zmarła w dniu 3 września 2014 roku w Ł. jako rozwiedziona, pozostawiając po sobie córkę A. W.. Jej matka D. S. zmarła przed nią. Jej ojciec J. S. (3) zmarł w dniu 5 sierpnia 2015 roku (okoliczność bezsporna).

D. S. i J. S. (3) mieli troje dzieci: J. S. (2) (zmarłą w dniu 3 września 2014 roku), I. B. (1) z domu S. (zmarłą w dniu 9 czerwca 2012 roku) oraz R. S. (zmarłego w dniu 7 stycznia 2002 roku) (okoliczność bezsporna).

Wnioskodawca jest synem R. S. (okoliczność bezsporna).

A. W. złożyła w dniu 2 marca 2015 roku oświadczenie o odrzuceniu spadku po zmarłej J. S. (2) (kopia oświadczenia k. 18 – 18 v załączonych akt o sygnaturze II Ns 191/16).

A. S. (syn R. S.) złożył oświadczenie o odrzuceniu spadku po zmarłej J. S. (2) w dniu 18 sierpnia 2015 roku (kopia oświadczenia k. 19 – 20).

A. W. jako spadkobierca J. S. (3) złożyła przed Sądem oświadczenie o odrzuceniu spadku przypadającego J. S. (3) po J. S. (2) (oświadczenie k. 54 załączonych akt o sygnaturze II Ns 191/16).

Wnioskiem z dnia 25 stycznia 2016 roku złożonym przez A. W. zostało, przed Sądem Rejonowym dla Łodzi – Widzewa w Łodzi, w sprawie o sygnaturze akt sprawy II Ns 191/16, zainicjowane postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku po D. S. i J. S. (3). Jako uczestnik przedmiotowego postępowania został wskazany J. S. (1). We wniosku inicjującym powyższe postępowanie został zawarty wniosek o przyjęcie od A. W. jako transmitariusza oświadczenia o odrzuceniu spadku przez J. S. (3) po J. S. (2).

W uzasadnieniu niniejszego wniosku wskazano zstępnych D. S. i J. S. (3), wskazano również zstępnych J. S. (2), I. B. (2) z domu S. oraz R. S.. Do wniosku zostało załączone, oprócz aktów stanu cywilnego, kopia wypisu aktu stanu cywilnego – oświadczenia złożonego przez A. W. o odrzuceniu spadku po zmarłej matce J. S. (2), w którym wskazano, iż w kręgu spadkobierców po zmarłej J. S. (2) jest wnioskodawca – J. S. (1) (wniosek k. 3 - 7 załączonych akt o sygnaturze II Ns 191/16, oświadczenie k. 18 – 18 v załączonych akt o sygnaturze II Ns 191/16).

J. S. (1) otrzymał odpis wniosku inicjującego postępowanie w sprawie o sygnaturze II Ns 191/16 wraz z załącznikami oraz zawiadomieniem o terminie rozprawy w dniu 11 kwietnia 2016 roku (zwrotne potwierdzenie odbioru k. 48a załączonych akt o sygnaturze II Ns 191/16).

J. S. (1) nie stawił się na rozprawę w dniu 22 czerwca 2016 roku, nie stawił się również na rozprawy w dniach 7 września 2016 roku oraz w dniu 19 października 2016 roku, każdorazowo będąc o terminie zawiadamianym w sposób prawidłowy. J. S. (1) nie przeglądał akt toczącego się przed tutejszym Sądem postępowania o sygnaturze II Ns 191/16 (okoliczność bezsporna).

J. S. (1) po otrzymaniu odpisu wniosku inicjującego postępowanie w sprawie o sygnaturze (...), zapoznał się z dokumentami w sposób pobieżny. Wnioskodawca nie kojarzył osób wskazanych we wniosku, bowiem nie utrzymywał kontaktów z rodziną ojca. Nie znał również swojego przyrodniego brata A. S., którego poznał, tak jak pozostałą część rodziny, w lutym 2017 roku, przy okazji rozprawy, która miała miejsce przed Sądem Okręgowym w Łodzi w lutym 2017 roku. Wówczas A. W. poinformowała wnioskodawcę, że winien odrzucić spadek przypadający mu po jej matce J. S. (2). Po otrzymaniu odpisu wniosku w sprawie toczącej się przed Sądem Rejonowym dla Łodzi – Widzewa w Łodzi o sygnaturze (...), wnioskodawca nie czynił żadnych ustaleń co wchodzi w skład spadku po zmarłej J. S. (2).

W lutym 2017 roku wnioskodawca otrzymał pismo, z informacją o aktualnym stanie zadłużenie J. S. (2) (zeznania wnioskodawcy – elektroniczny protokół rozprawy z dnia 12 marca 2018 roku czas elektroniczny 00:10:39 – 00:24:22 k. 31 - 32, zeznania uczestnika A. S. – elektroniczny protokół rozprawy z dnia 12 marca 2018 roku czas elektroniczny 00:25:17 – 00:28:13 k. 32, zeznania uczestnika M. B. - elektroniczny protokół rozprawy z dnia 12 marca 2018 roku czas elektroniczny 00:29:07 – 00:30:58 k. 32).

W dniu 19 kwietnia 2017 roku J. S. (1) złożył do Sądu wniosek o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych nie złożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku oraz o przyjęcie przez sąd oświadczeni o odrzuceniu spadku po zmarłej w dniu 3 września 2014 roku J. S. (2) (wniosek k. 3- 4).

W dniu 12 marca 2018 roku J. S. (1) złożył oświadczenie o odrzuceniu spadku po J. S. (2) oraz oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych nie złożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po wyżej wymienionej (oświadczenie k. 34).

Powyższe ustalenia faktyczne Sąd poczynił w oparciu o dowody wymienione powyżej, w tym w oparciu o zeznania wnioskodawcy, uczestników oraz dokumenty znajdujące się w załączonych aktach postępowania toczącego się przed tutejszym Sądem Rejonowym dla Łodzi – Widzewa w Łodzi w sprawie o sygnaturze (...).

Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi zważył co następuje:

Wniosek J. S. (1) nie zasługuje na uwzględnienie, co skutkuje odmową zatwierdzenia wnioskodawcy uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia

w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po zmarłej w dniu 3 września 2014 roku J. S. (2).

Podstawę prawną przedmiotowego wniosku stanowi przepis art. 1019 § 2 kc.

Przepis ten stanowi, iż spadkobierca, który pod wpływem błędu lub groźby nie złożył żadnego oświadczenia w terminie, może uchylić się od skutków prawnych niezachowania terminu. W tym celu musi złożyć stosowne oświadczenie przed Sądem, w oświadczeniu tym musi jednocześnie oświadczyć, czy i jak spadek przyjmuje, czy też go odrzuca - art. 1019 §2 k.c. Uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku wymaga zatwierdzenia przez sąd art. 1019 §3 k.c. Stosuje się przy tym postępowaniu przepisy o wadach oświadczenia woli. W myśl art. 84 §2 k.c. można powoływać się na błąd uzasadniający przypuszczenie, że gdyby dana osoba nie działała pod wpływem błędu i oceniała sprawę rozsądnie, nie postąpiłaby tak jak dotychczas (błąd istotny). Zgodnie z ugruntowanym orzecznictwem podstawę uchylenia się przez spadkobiercę od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku może stanowić błąd prawnie doniosły (art. 1019 § 2 kc w zw. z art. 84 § 1 kc zdanie pierwsze i § 2 k.c.). Błędem takim nie jest nieznanostwo przedmiotu spadku pozostająca w związku przyczynowym z niedołożeniem przez spadkobiercę należytej staranności w ustalaniu rzeczywistego stanu majątku spadkowego. Z drugiej strony o błędzie co do przedmiotu spadku można mówić wtedy, gdy brak wiedzy o rzeczywistym stanie majątku spadkowego nie jest wynikiem braku staranności po stronie spadkobiercy, czy też inaczej, gdy "błąd jest usprawiedliwiony okolicznościami sprawy" (tak też Sąd Najwyższy w postanowieniu z 30 czerwca 2005 roku, sygn. IV CK 799/04; publ. OSNC 2006/5/94). W postanowieniu z 9 listopada 2012 roku (sygn. akt II CSK 172/12, LEX nr 1299156) Sąd Najwyższy stwierdził natomiast, że poprzestanie na pozbawionym podstaw przypuszczeniu dotyczącym stanu majątku spadkowego jest wyrazem braku należytej staranności, który uniemożliwia uchylenie się od skutków prawnych złożenia albo niezłożenia oświadczenia woli w oparciu o przepisy o wadach oświadczenia woli, jeśli pomiędzy niedołożeniem wymaganej w okolicznościach sprawy dbałości a brakiem rozeznania co do przedmiotu spadku zachodzi zależność przyczynowo-skutkowa. W orzecznictwie wskazuje się wyraźnie na wymóg aktywizacji spadkobierców celem powzięcia informacji o ewentualnych pasywach spadku, przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności dotyczących sytuacji rodzinnej spadkobierców po śmierci jednego z jej członków. Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 5 lipca 2012 roku (sygn. akt IV CSK 612/11) wskazał, że błędem istotnym spadkobiercy (art. 1019 § 2 k.c. w zw. z art. 84 § 2 k.c.) jest brak wiedzy o stanie spadku (długach spadkowych), mimo powziętych przez tego spadkobiercę odpowiednich, możliwych działań zmierzających do ustalenia rzeczywistego stanu spadku.

Transponując powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy wskazać należy, iż w ocenie Sądu, mając na uwadze zgromadzony materiał dowodowy, wnioskodawca J. S. (1) o swoim tytule powołania do spadku po J. S. (2) dowiedział się w dniu 11 kwietnia 2016 roku, kiedy to otrzymał dokumenty to jest odpis wniosku inicjującego postępowanie toczące się przed tutejszym Sądem w sprawie o sygnaturze akt (...)wraz z załącznikami, w tym kopią wypisu aktu notarialnego, w którym było zawarte oświadczenie A. W. o odrzuceniu spadku po J. S. (2) i w którym to było wskazane, iż w kręgu spadkobierców zmarłej znajduje się wnioskodawca. Nie mogą się tym samym ostać twierdzenia wnioskodawcy, w których wywodzi, iż o swoim tytule powołania do spadku powziął informacje

w lutym 2017 roku, przy okazji rozprawy toczącej się przed Sądem Okręgowym w Łodzi, kiedy uczestniczka A. W. poinformowała go o konieczności odrzucenia spadku po zmarłej J. S. (2). Wnioskodawca przy dołożeniu należytej staranności winien zapoznać się z wszystkimi dokumentami doręczonymi mu w dniu 11 kwietnia 2016 roku, w szczególności z odpisem wniosku, który w sposób jasny i klarowny przedstawił krąg rodziny S., to jest zstępnych D. i J. S. (3) oraz dalszych krewnych, w tym wnioskodawcę. Nadto wnioskodawca winien z należyłą starannością przeanalizować doręczony wraz z odpisem wniosku załącznik w postaci kopii wypisu aktu notarialnego, w którym było zawarte oświadczenie A. W. o odrzuceniu spadku po swojej matce J. S. (2), wraz ze wskazaniem, iż to wnioskodawca znajduje się w kręgu spadkobierców J. S. (2). Termin do złożenia oświadczenia w przedmiocie odrzucenia spadku po J. S. (2), upłynął wnioskodawcy w dniu 12 października 2016 roku.

Nie uszła uwadze Sądu również okoliczność, iż J. S. (1) po tym jak otrzymał odpis wniosku w sprawie o sygnaturze II Ns 191/16, nie podjął żadnych czynności, żadnych starań aby ustalić co wchodzi w skład spadku po zmarłej J. S. (2). Nie kwestionując faktu, iż wnioskodawca nie utrzymywał żadnych kontaktów z rodziną ze strony ojca, zwrócić należy uwagę, iż J. S. (1) miał realną możliwość ustalenia składu schedy spadkowej po zmarłej ciotce. Przede wszystkim jako uczestnik postępowania toczącego się przed tutejszym Sądem Rejonowym dla Łodzi – Widzewa w Łodzi w sprawie o sygnaturze II Ns 191/16, miał prawo przejrzeć akta sądowe tegoż postępowania, w których znajdują się pisma wierzyciela zmarłej J. S. (2), ze wskazaniem tytułu i wysokości jej zadłużenia. Nadto we wniosku inicjującym przywołane postępowanie sądowe o sygnaturze (...), znajdują się adresy tak wnioskodawczyń jak i pozostałych uczestników. Zatem wnioskodawca miał możliwość udania się do uczestniczki A. W. – zstępnej J. S. (2) i podjęcia próby ustalenia na podstawie informacji udzielonych przez wyżej wskazaną co wchodzi w skład spadku po zmarłej J. S. (2).

Wszystkie przedstawione powyżej okoliczności, w ocenie Sądu orzekającego w przedmiotowej sprawie przemawiają za stwierdzeniem, iż J. S. (1) nie dochował należytej staranności w dbałości o swoje sprawy, bowiem mając realne możliwości ustalenia, iż jest w kręgu spadkobierców po zmarłej J. S. (2), nie podjął żadnych czynności mających na celu ustalenie co wchodzi w skład spadku po zmarłej. Zatem jego błąd, nie jest błędem usprawiedliwionym okolicznościami sprawy, tym samym, w ocenie sądu, wnioskodawca nie może skorzystać z dobrodziejstwa art. 1019 kc, bowiem instytucja zatwierdzenia uchylenia się od skutków prawnych nie złożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku nie odnosi się do takich sytuacji, w których osoba przez swoją nieuwagę i brak należytej staranności w prowadzeniu swych spraw, nie składa w zakreślonym ustawą terminie oświadczenia w przedmiocie odrzucenia spadku.

Mając powyższe na uwadze Sąd orzekł jak w sentencji.